

พระราชบัญญัติประถมศึกษา
พุทธศักราช ๒๔๗๘

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร
ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๘)

น. อ. อาทิตย์ทิพอาภา ร. น.

พล. อ. เจ้าพระยาพิชเชนทร โยธิน

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๘

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรปรับปรุงแก้ไข
พระราชบัญญัติประถมศึกษาเพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๗๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๑๕๘๒

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย
คำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งต่อไปนี้

ข้อความเบื้องต้น

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
ประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๔๗๘”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.
๒๔๖๔ พระราชบัญญัติประถมศึกษาแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.
๒๔๗๓ กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ซึ่งมีข้อความขัดหรือแย้งกับ
บทแห่งพระราชบัญญัตินี้ และให้ยกเลิกเก็บเงินศึกษาพลี
ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๔ ซึ่งค้างชำระอยู่
นั้นด้วย

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“โรงเรียนประถมศึกษา” หมายความว่า โรงเรียนรัฐบาล
โรงเรียนประชาบาล และโรงเรียนเทศบาลที่ให้จัดสอน
ตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงธรรมการ หรือหลัก

สูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน และโรงเรียนราษฎร
ที่อนุมัติให้สอนตามหลักสูตรเช่นนั้น ๆ

“โรงเรียนรัฐบาล” หมายความว่าถึงโรงเรียนประถมศึกษา
ที่กระทรวงธรรมการตั้ง และดำรงด้วยเงินงบประมาณของ
กระทรวงธรรมการ

“โรงเรียนประชาบาล” หมายความว่าถึงโรงเรียนประถม
ศึกษาที่ประชาชนในตำบลหนึ่งหรือหลายตำบลตั้ง และดำรง
ด้วยทรัพย์สินของตนเอง และโรงเรียนประถมศึกษาที่
นายอำเภอตั้งและดำรงด้วยเงินของประชาชนที่วันั้น หรือ
ด้วยเงินช่วยการประถมศึกษาในงบประมาณของ กระทรวง
ธรรมการ หรือทั้งสองประการ

“โรงเรียนเทศบาล” หมายความว่าถึงโรงเรียนประถม
ศึกษาที่เทศบาลตั้ง หรือได้รับโอนมา และดำรงด้วยเงินราย
ได้ของเทศบาล

“โรงเรียนราษฎร” หมายความว่าถึงโรงเรียนประถมศึกษา
ที่ตั้งและดำรงตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร

“ผู้ปกครอง” หมายความว่าถึงผู้ปกครองตามความหมาย
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือบุคคลใด ๆ ซึ่ง
เด็กอยู่ด้วยเป็นประจำ

“ รัฐมนตรี ” หมายถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ

“ กฏกระทรวง ” หมายถึง กฏซึ่งรัฐมนตรีออกโดย
อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้

“ พนักงานเจ้าหน้าที่ ” หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่ง
รัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราช
บัญญัตินี้

มาตรา ๕ เพื่อประโยชน์แห่งการตรวจสอบตามมาตรา ๑๗
รัฐมนตรี ปลัดกระทรวงธรรมการ อธิบดีกรมศึกษาธิการ
อธิบดีกรมพลศึกษา หัวหน้ากองในกรมศึกษาธิการ หัวหน้า
กองในกรมพลศึกษา หัวหน้าแผนกโรงเรียนราษฎร หัวหน้า
แผนกโรงเรียนประชาบาล ข้าหลวงประจำจังหวัด ข้าหลวง
ตรวจการธรรมการ ธรรมการจังหวัด นายอำเภอ และ
ธรรมการอำเภอ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง

ในท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว นายกมนตรี
และเจ้าหน้าที่จัดการศึกษาแห่งเทศบาล เป็นพนักงานเจ้า
หน้าที่โดยตำแหน่งด้วย

หมวด ๑

บทเปิดเสรีทั่วไป

มาตรา ๖. เด็กทุกคนที่มีอายุย่างเข้าปีที่แปดต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจนมีอายุย่างเข้าปีที่สิบห้า เว้นแต่มีความรู้สอบไล่ได้ประโยคประถมศึกษา ตาม หลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงธรรมการ หรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน

เมื่อมีเหตุจำเป็นเฉพาะท้องถิ่นสำหรับบางตำบล เขตต์อายุแปดปีที่ว่านี้อาจเขยิบขึ้นเป็นเก้าปีหรือสิบปีได้ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การนับอายุ ให้นับตามปีปฏิทินหลวง

มาตรา ๗. โรงเรียนประชาบาลและโรงเรียนเทศบาลสอนให้โดยไม่เรียกเก็บค่าสอน

ส่วนโรงเรียนรัฐบาลนั้นอาจเรียกเก็บค่าสอนได้ตามอัตราที่รัฐมนตรีได้กำหนดไว้

มาตรา ๘. การเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ให้หมายความดังนี้

(๑) เด็กผู้ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีตามความในมาตรา ๑๒ ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา

(๒) เด็กต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาจริง ๆ เดือนหนึ่งไม่ขาดเรียนเกินเจ็ดวันโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร

(๓) เวลาเรียนในปีหนึ่ง ๆ ต้องไม่น้อยกว่า ๓๒๐ เวลา หรือ ๘๐๐ ชั่วโมง

มาตรา ๕ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กคนใดร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ยกเว้นเด็กคนนั้นจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเหตุที่เด็กคนนั้นได้รับการศึกษาอยู่ในครอบครัวของตน และเมื่อนายอำเภอได้พิจารณาเห็นชอบตามเกณฑ์ในกฎกระทรวงที่ได้กำหนดไว้แล้ว ให้นายอำเภอสั่งยกเว้นได้

บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องส่งเด็กที่ได้รับการยกเว้นนั้นให้กรรมการอำเภอสอบไล่ความรู้ปีละหนึ่งครั้ง ถ้าปรากฏว่าเด็กนั้นไม่มีความรู้เพียงพอตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงธรรมการหรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากันหรือเมื่อมีเหตุอันสมควร ข้าหลวงประจำจังหวัดจะสั่งถอนการยกเว้นนั้นก็ได้

มาตรา ๑๐ เมื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กคนใดร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรว่า การเป็นอยู่ของตนจำต้องอาศัยใช้เด็กนั้นชั่วคราวหรือจำต้องใช้เด็กสำหรับการอาชีพ ซึ่งมิฉะนั้นจะทำได้ไม่ได้ทีเดียว และเมื่อนายอำเภอสอบสวนปรากฏความจริง ก็มีอำนาจผ่อนผันเด็กคนนั้นจากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาได้ ปีหนึ่งไม่เกินสองเดือน

ข้าหลวงประจำจังหวัดจะส่งต่อนการผ่อนผันที่นายอำเภอได้ให้ไปนั้นเมื่อใดก็ได้ เมื่อมีเหตุผลอันสมควร

มาตรา ๑๑ นายอำเภอมีอำนาจยกเว้นเด็กที่มีลักษณะดังต่อไปนี้จากการเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา

(๑) เด็กที่บกพร่องในส่วนกำลังกาย หรือกำลังความคิดหรือเป็นโรคเรื้อรังหรือโรคติดต่อ

(๒) เด็กที่อยู่ห่างจากโรงเรียน ประถมศึกษาที่สอนให้เปล่าเกินสองพันเมตร หรือที่ไม่สามารถจะไปถึงโรงเรียนได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งซึ่งไม่มีทางจะหลีกเลี่ยงได้

(๓) เด็กที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดามารดาหรือผู้ปกครองซึ่งทุพพลภาพไม่มีหนทางหาเลี้ยงชีพ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน

การยกเว้นตามข้อ (๓) นี้ ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครอง
ที่ทุพพลภาพมีเด็กที่ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา
พร้อมกันหลายคน คงยกเว้นให้แต่คนเดียว

เมื่อปรากฏว่าเด็กพ้นจากลักษณะที่ได้รับการยกเว้นดัง
กล่าวแล้ว ให้นายอำเภอส่งต่อนการยกเว้นนั้น

ข้าหลวงประจำจังหวัดจะส่งต่อนการยกเว้นที่นายอำเภอ
ได้ให้ไว้ในวันเมื่อใดก็ได้ เมื่อมีเหตุผลอันสมควร

มาตรา ๑๒ ภายในเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ทุกปี
ให้นายอำเภอ ประกาศ แก่ราษฎรใน ท้องที่ ของ ตนให้บิดา
มารดาหรือผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุถึง เขตต์ ที่จะต้องเข้า
เรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาในปีต่อไป ไปแจ้งความ
ตามรายการสำรวจเด็กต่อเจ้าพนักงานยังสถานที่ภายในตำบล
และภายในเวลาที่นายอำเภอกำหนดไว้

มาตรา ๑๓ ให้นายอำเภอ แจ้งความ เป็นลายลักษณ์
อักษรแก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กที่ได้สำรวจตาม
มาตรา ๑๒ ให้ส่งเด็กนั้นเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
ในวันเปิดเรียนภาคต้นของปีต่อไปตามที่นายอำเภอจะได้
กำหนดไว้ในใบแจ้งความนั้น เว้นแต่จะมีเหตุสุดวิสัยเป็น
อุปสรรคขัดขวางไว้

ถ้าปรากฏว่าเด็กรับใช้ทำงานอยู่แห่งใด จนไม่ได้เรียน
อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติ ให้นาย
อำเภอแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษร แก่ผู้ใช้เด็กให้เด็กได้
ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติภายในเวลากำหนด

มาตรา ๑๔ เมื่อปรากฏว่าเด็กคนใดยังมีได้เรียนอยู่ใน
โรงเรียนตามแจ้งความของนายอำเภอตามมาตรา ๑๓ หรือ
ขาดเรียนเป็นการฝ่าฝืนต่อมาตรา ๘ (๒) ให้นายอำเภอ
แจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรอีกครั้งหนึ่ง บังคับให้บิดา
มารดาหรือผู้ปกครองนำเด็กนั้นไปเข้าเรียน

มาตรา ๑๕ เมื่อบิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กคนใด
ร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษร ให้เด็กซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในท้องที่
ตำบลหนึ่งหรืออำเภอหนึ่งไปเรียนยังโรงเรียนประถมศึกษา
ซึ่งอยู่ในท้องที่อีกตำบลหนึ่งหรืออำเภอหนึ่ง และเมื่อนาย
อำเภอสอบสวนเห็นสมควรแล้วก็มีอำนาจสั่งได้

มาตรา ๑๖ ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาต้องจัดให้มี

(๑) ทะเบียนนักเรียน

(๒) บัญชีเรียกชื่อ

(๓) สมุดหมายเหตุรายวัน

ตามแบบของกระทรวงธรรมการ กับทั้งต้องทำให้ทันเวลา และถูกต้องตามข้อบังคับของกระทรวงธรรมการด้วย

มาตรา ๑๗ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าตรวจสอบความเป็นไปในโรงเรียนประถมศึกษาได้ทุกเมื่อ และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนต้องให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานในการนั้นทุกอย่าง

มาตรา ๑๘ การสอบไล่ประโยคประถมศึกษานั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กระทรวงธรรมการเป็นผู้สอบ และให้สอบไล่ทุกวิชาแห่งหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงธรรมการ หรือหลักสูตรอื่นที่รัฐมนตรีเห็นว่าเทียบเท่ากัน

หมวด ๒

โรงเรียนรัฐบาล

มาตรา ๑๙ การตั้ง การดำรง และการจัดการโรงเรียนรัฐบาลให้เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับ ซึ่งกระทรวงธรรมการกำหนดให้ใช้สำหรับโรงเรียนรัฐบาล

หมวด ๓

โรงเรียนประชาบาล

ส่วนที่ ๑ .

โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้ง

มาตรา ๒๐ เมื่อประชาชนในหมู่บ้านใดหรือตำบลใดประสงค์จะตั้งโรงเรียนประชาบาล ให้ผู้เป็นหัวหน้าเปิดบัญชีรับและเก็บเงินที่มีผู้สมัครออกสำหรับการตั้งโรงเรียนนั้นตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ (๑) แล้วให้ทำเรื่องรายงานต่อข้าหลวงประจำจังหวัดโดยทางนายอำเภอ ขออนุญาตตั้งโรงเรียนพร้อมทั้งส่งบัญชีแสดงรายชื่อผู้สมัครออกเงินและจำนวนเงินที่สมัครออกและส่งเงินที่เก็บได้ต่อนายอำเภอ

เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดเห็นสมควรและมีเงินพอที่จะจัดตั้งโรงเรียนได้ ก็ให้อนุญาตให้ตั้งโรงเรียนตามความประสงค์แล้วรายงานต่อรัฐมนตรี

ถ้าข้าหลวงประจำจังหวัดไม่ให้อนุญาต ก็ให้คืนเงินที่เก็บได้นั้นแก่ผู้ออกเงิน

มาตรา ๒๑ โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งนั้นเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการจัดการเป็นผู้จัดการและดำรงมีจำนวนไม่ต่ำกว่าสามคน และไม่เกินกว่าห้าคน

มาตรา ๒๒ การเลือกตั้งกรรมการจัดการนั้น ให้ปฏิบัติ
ดังนี้

(๑) ผู้ที่ได้จ่ายเงินสำหรับการตั้งโรงเรียนแล้วเป็น
จำนวนไม่ต่ำกว่าหนึ่งร้อยบาท หรือได้จ่ายเงินสำหรับการ
ดำรงโรงเรียนในปีนั้นแล้วเป็นจำนวนตามอัตราที่ข้าหลวง
ประจำจังหวัดกำหนดไว้หรือมากกว่านั้น แต่ไม่ต่ำกว่าห้าบาท
มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งกรรมการจัดการได้ คน
หนึ่งออกเสียงได้หนึ่งคะแนน

(๒) ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงประชุมกันเลือกตั้งกรรมการ
จัดการในเดือนเมษายนทุกปี กรรมการจัดการนั้นให้เลือก
จากประชาชนที่สมัครออกเงิน ผู้ที่ได้คะแนนเสียงมากให้
ถือว่าเป็นผู้ได้รับเลือก

(๓) บุคคลที่ได้รับเลือกจะเป็นกรรมการจัดการได้ต่อ
เมื่อได้รับอนุมัติจากข้าหลวงประจำจังหวัดแล้ว ถ้าข้าหลวง
ประจำจังหวัดคัดค้านการตั้งกรรมการผู้จัดการทั้งหมด หรือ
แต่คนใดคนหนึ่ง ให้มีการเลือกกันใหม่ ถ้าหากข้าหลวง
ประจำจังหวัดยังคงคัดค้านการตั้งกรรมการจัดการที่เลือกขึ้น
ใหม่ทั้งหมดหรือแต่บางคนอยู่อีก ให้ข้าหลวงประจำจังหวัด

เล่ม ๕๒ หน้า ๑๖๐ ตราขกิจจานุเบกษาวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๗๘

รายงานเรื่องมายังรัฐมนตรี คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็น
ที่สุด

มาตรา ๒๓ เมื่อได้รับอนุมัติการเลือกตั้งกรรมการจัดการแล้ว ให้กรรมการจัดการไปจดทะเบียนณที่ว่าการอำเภอ
ท้องที่

มาตรา ๒๔ กรรมการจัดการคณะหนึ่ง จะตั้งให้จัดการ
โรงเรียนที่ตั้งขึ้นในหมู่บ้านเดียวกันหรือตำบลเดียวกันมาก
กว่าโรงเรียนหนึ่งก็ได้

มาตรา ๒๕ เงินที่จำเป็นต้องใช้จ่ายสำหรับการตั้งและ
ดำรงโรงเรียนประชาบาลซึ่งประชาชนจัดตั้งนั้น ให้เก็บจาก
ประชาชนตามที่สมัครออกให้และให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) สำหรับการจัดตั้งโรงเรียน ให้ผู้เป็นหัวหน้าเก็บ
เงินจากประชาชนที่สมัครออกให้ส่งต่อนายอำเภอ เพื่อรักษา
ตามระเบียบ และข้อบังคับของกระทรวงธรรมการ

(๒) สำหรับการดำรงโรงเรียน ให้คณะกรรมการจัดการ
เป็นผู้เก็บและรักษาเงินที่ประชาชนออกให้ประจำปี

นอกจากเงินที่ประชาชนสมัครออกให้แล้ว กระทรวง
กรรมการอาจให้เงินอุดหนุนเป็นพิเศษจากงบประมาณของ
กระทรวงก็ได้

มาตรา ๒๖ คณะกรรมการจัดการมีหน้าที่

(๑) เก็บเงินที่ประชาชนสมัครออกให้ประจำปี

(๒) จัดการการเงินและทรัพย์สินของโรงเรียนให้เรียบร้อย

(๓) ทำงบประมาณรายได้รายจ่ายของโรงเรียนแยกเป็น
รายโรงเรียน

(๔) รักษาและดำรงโรงเรียนให้เป็นไปตามทางที่ควร
กับจัดสถานที่เรียนและเครื่องใช้ของโรงเรียนให้ควรแก่การ

(๕) จัดการในเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการโรงเรียน
ซึ่งรัฐมนตรีจะกำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๗ โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นนั้น
ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจสั่งให้เลิกได้

(๑) เมื่อคณะกรรมการจัดการได้รายงานขอเลิกด้วย
เหตุใดๆ หรือ

(๒) ถ้าปรากฏว่าคณะกรรมการจัดการไม่ปฏิบัติตามให้

เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และเมื่อได้รับหนังสือแจ้งความ จากข้าหลวงประจำจังหวัดให้ปฏิบัติตามภายในเวลาที่กำหนด ไว้ในหนังสือแจ้งความแล้ว คณะกรรมการจัดการก็ยังไม่ ปฏิบัติตาม ข้าหลวงประจำจังหวัดสั่งเลขาธิการโรงเรียนได้โดย อนุมัติของรัฐมนตรี

เมื่อโรงเรียนใดเลขาธิการตามความข้างต้นนี้ ให้ข้าหลวง ประจำจังหวัดสั่งนายอำเภอถอนชื่อคณะกรรมการจัดการโรง เรียนนั้นออกจากทะเบียน

มาตรา ๒๘ เมื่อข้าหลวงประจำจังหวัดสั่งเลขาธิการโรงเรียน ตามความในมาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการจัดการตั้งผู้ชำระบัญชี คนหนึ่งหรือหลายคน เพื่อชำระ ฐานะกิจการของโรงเรียน ด้วยความเห็นชอบของนายอำเภอ ถ้าไม่ตกลงกัน ให้ นายอำเภอร้องขอต่อศาลให้สั่งตั้งผู้ชำระบัญชี

แต่ในกรณีตามมาตรา ๒๗ (๒) ข้าหลวงประจำจังหวัด อาจสั่งตั้งผู้ชำระบัญชีเสียเองก็ได้เมื่อเห็นสมควร

มาตรา ๒๙ ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจจัดการทรัพย์สินของ โรงเรียนในระหว่างเวลาที่ยังไม่เสร็จการชำระบัญชี

ผู้ชำระบัญชีมีอำนาจเรียกร้องให้ชำระหนี้ที่ค้างชำระแก่โรงเรียน แต่มิให้ผู้ชำระบัญชีชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ของโรงเรียน จนกว่าจะสอบสวนเป็นที่แน่นอนแล้วว่า ทรัพย์สินของโรงเรียนมีพอที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้จนสิ้นเชิง ถ้าปรากฏว่าทรัพย์สินของโรงเรียนไม่มีพอ ผู้ชำระบัญชีมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ที่สมัครออกเงินส่งเงินตามจำนวนที่ค้างชำระ ถ้ายังไม่พออยู่อีก ให้ผู้ชำระบัญชีขอเงินช่วยเหลือจากกระทรวงธรรมการผ่านทางอำเภอ ถ้ากระทรวงธรรมการปฏิเสธ ให้ผู้ชำระบัญชีเอาทรัพย์สินเท่าที่มีอยู่ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ของโรงเรียนตามส่วนแห่งหนี้

มาตรา ๓๐ เมื่อได้ชำระบัญชีแล้ว ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใด ให้ผู้ชำระบัญชีมอบหมายแก่ข้าหลวงประจำจังหวัด และให้ข้าหลวงประจำจังหวัดจัดโอนไปยังโรงเรียนประชาบาลหรือโรงเรียนเทศบาลซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับโรงเรียนที่เลิกแล้วนั้น เพื่อใช้จ่ายในการประถมศึกษาต่อไป

ส่วนที่ ๒

โรงเรียนประชาบาลที่นายอำเภอจัดตั้ง

มาตรา ๓๑ ตำบลใดไม่มีโรงเรียนประถมศึกษาหรือไม่พอแก่ความเป็นอยู่แห่งตำบลนั้น ให้นายอำเภอจัดตั้ง

โรงเรียนประถมศึกษาขึ้นตามจำนวนที่เห็นสมควร โดยความเห็นชอบของข้าหลวงประจำจังหวัด

มาตรา ๓๒ เงินที่ต้องใช้จ่ายสำหรับการตั้งและดำรงโรงเรียนนั้น ให้ได้รับจากทรัพย์สินซึ่งประชาชนออกให้โดยใจสมัครหรือโดยกฎหมาย หรือจากเงินช่วยการประถมศึกษาในงบประมาณของกระทรวงธรรมการ

มาตรา ๓๓ ให้นายอำเภอเป็นผู้จัดการโรงเรียน และให้กรรมการอำเภอเป็นผู้ช่วยโดยตำแหน่ง นอกจากนี้ นายอำเภอจะตั้งข้าราชการอื่นในอำเภอนั้นเป็นผู้ช่วยอีกก็ได้เมื่อเห็นสมควร

มาตรา ๓๔ บทบัญญัติใน ส่วนที่ ๑ ซึ่งว่าด้วยการเลือกและจัดการชำระ ะเสงกิจการของโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งนั้น ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๓

การควบคุมโรงเรียนประชาบาล

มาตรา ๓๕ ภาคเรียน หลักสูตร การสอน หนังสือเครื่องใช้ในการสอน การเรียน วินัย ระเบียบการปกครอง

โรงเรียน ความสมควรและการสุขาภิบาลแห่งสถานที่ของ
โรงเรียน ให้อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎกระทรวง

มาตรา ๓๖ นายอำเภอเป็นผู้ตั้งและถอนครูโรงเรียน
ประชาบาลด้วยความเห็นชอบของข้าหลวงประจำจังหวัด

คุณสมบัติและวิถยฐานะของครูให้เป็นไปตามที่กำหนด
ไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๗ ทรัพย์สินที่มีผู้ให้หรือส่งไว้ในพันธกรรม
เพื่อประโยชน์ของโรงเรียนโดยมีเงื่อนไข หรือภาระติดพัน
โรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้งหรือนายอำเภอแล้วแต่
ประเภทของโรงเรียน จะรับได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบ
ของข้าหลวงประจำจังหวัด

มาตรา ๓๘ เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินการศึกษา
ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจตั้งและถอนกรรมการศึกษาได้
ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๓๙ กรรมการศึกษามีหน้าที่

(๑) รับผิดชอบหรือในการจัดและดำเนินการศึกษา

(๒) ตรวจสอบฐานะงบประมาณบัญชีเงิน และสอดส่อง
ความเป็นไปของโรงเรียนประชาบาลที่ประชาชนจัดตั้ง

(๓) ช่วยเหลือนายอำเภอในส่วนโรงเรียนประชาบาล
ที่นายอำเภอจัดตั้ง

หมวดที่ ๔

โรงเรียนเทศบาล

มาตรา ๔๐ เมื่อท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว ให้
โอนโรงเรียนประชาบาลรวมทั้งทรัพย์สินของโรงเรียนมาเป็น
ของเทศบาลนั้น

มาตรา ๔๑ ท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว ให้
เทศบาลมีหน้าที่จัดตั้งและดำรงโรงเรียนประถมศึกษาด้วยเงิน
รายได้ของเทศบาลนั้น และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๕, ๓๖,
๓๗, ๓๘ และ ๔๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่อำนาจการ
ตั้งและถอนครูตามมาตรา ๓๖ อำนาจการตั้งและถอนกรรมการ
ศึกษาตามมาตรา ๓๗ ให้เป็นอำนาจของนายกมนตรีแห่ง
เทศบาลนั้น

มาตรา ๔๒ การจัดการประถมศึกษาแห่งเทศบาลนั้น ให้
มีคณะกรรมการโรงเรียนตามจำนวนที่สภาเทศบาลจะได้
กำหนด แต่ต้องไม่ต่ำกว่าห้าคน ให้นายกมนตรีเป็นประธาน

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๑๖๑๐

โดยตำแหน่ง และให้นายกมนตรีเลือกมนตรีอื่นอีก ๒ คน
นอกนั้นให้สภาเทศบาลเลือกตั้ง

มาตรา ๔๓ คณะอำนวยการโรงเรียนเทศบาลมีหน้าที่

(๑) จัดการการเงินและทรัพย์สินของโรงเรียนให้เรียบร้อย

(๒) ท่างบประมาณรายได้รายจ่ายของโรงเรียน แยก
เป็นรายโรงเรียน

(๓) จัดสถานที่เรียนและเครื่องใช้ให้พอควรแก่การ

(๔) ตรวจตรากิจการของโรงเรียนเป็นครั้งคราว และ
ให้รายงานถึงกิจการของโรงเรียนต่อคณะมนตรีเทศบาลทุก
ภาคเรียน

(๕) ทำรายงานประจำปีแสดงกิจการของโรงเรียนยื่น
ต่อข้าหลวงประจำจังหวัดตามกำหนดเวลาและตามแบบของ
กระทรวงธรรมการ

มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๕ ท้องถิ่นใดมีฐานะ
เป็นเทศบาลแล้ว เทศบาลมีอำนาจออกเทศบัญญัติในกิจการ
ต่อไปนี้

(๑) การปกครองโรงเรียน

(๒) การเงินและทรัพย์สินของโรงเรียน

- (๓) การทำงบประมาณรายได้รายจ่ายของโรงเรียน
- (๔) การจัดสถานที่เรียนและเครื่องใช้ในโรงเรียน
- (๕) การตรวจตรากิจการของโรงเรียน
- (๖) การบัญชีทุกอย่างในโรงเรียน
- (๗) การอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยการจัดการโรงเรียน

มาตรา ๔๕ ท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว รัฐบาลอาจมอบอำนาจตามมาตรา ๘, ๑๐, ๑๑, ๑๒, ๑๓, ๑๔ และ ๑๕ ให้เทศบาลจัดการได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อรัฐบาลมอบอำนาจเช่นนั้นให้เทศบาลจัดการแล้ว ความในพระราชบัญญัตินี้ส่วนที่กำหนดว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายกมนตรี

การมอบอำนาจให้เทศบาลจัดการนั้น ให้เป็นไปตามที่จะได้มีบทพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้

หมวด ๕

โรงเรียนราษฎร์

มาตรา ๔๖ การตั้ง การดำรง และการเลิกตั้งโรงเรียนราษฎร์ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธ

ศักราช ๒๔๖๑ แต่อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติต่อไปนี้ ซึ่งให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชบัญญัตินี้

(๑) โรงเรียนราษฎร์จะรับเด็กที่มีอายุในเขตต์บังคับตามพระราชบัญญัตินี้ เข้าเรียนในโรงเรียนต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากข้าหลวงประจำจังหวัดด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี

(๒) โรงเรียนราษฎร์ซึ่งรับเด็กที่มีอายุในเขตต์บังคับตามพระราชบัญญัตินี้เข้าเรียน ในเรื่องครู ภาครเรียน เวลาเรียน หลักสูตร การสอน หนังสือเครื่องใช้ในการเรียน ระเบียบการปกครองโรงเรียน การหยุดทำการสอนชั่วคราว เพราะเหตุจำเป็นใด ๆ ความสมควรและการสุขาภิบาลแห่งสถานที่ของโรงเรียน ให้อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎกระทรวง และต้องปฏิบัติตามความในมาตรา ๑๖ และ ๑๘

หมวด ๖

สารวัตรศึกษา

มาตรา ๔๗ ข้าหลวงประจำจังหวัดมีอำนาจตั้งและถอนสารวัตรศึกษาได้ตามที่เห็นสมควร

แต่ถ้าท้องถิ่นใดมีฐานะเป็นเทศบาลแล้ว การตั้งและ
ถอนสารวัตรศึกษา ให้เป็นอำนาจของนายกมนตรีแห่ง
เทศบาลนั้น

คุณสมบัติและวิทยฐานะสารวัตรศึกษา ให้เป็นไปตาม
ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๔ เงินเดือนสารวัตรศึกษาที่ข้าหลวงประจำ
จังหวัดตั้ง ให้จ่ายจากเงินช่วยการประถมศึกษาในงบประมาณ
ของกระทรวงธรรมการ

เงินเดือนสารวัตรศึกษาที่นายกมนตรีเทศบาลตั้งให้จ่าย
จากเงินรายได้แห่งเทศบาลนั้น

มาตรา ๔๕ สารวัตรศึกษามีหน้าที่

(๑) สอบสวนว่าเด็กที่มีอายุในเขตบังคับได้เรียนอยู่
ในโรงเรียนประถมศึกษาตามแจ้งความของนายอำเภอตาม
ความในมาตรา ๑๓ หรือไม่

ถ้าปรากฏว่าเด็กไม่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียนให้สารวัตร
ศึกษาแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรแก่บิดามารดาหรือผู้
ปกครอง ให้จัดส่งเด็กเข้าเรียนภายในเวลาที่กำหนดไว้ใน
ใบแจ้งความ

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๑๖๑๔

ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่ปฏิบัติตาม ก็ให้สารวัตร
ศึกษารายงานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อนายอำเภอ

(๒) เมื่อเด็กขาดเรียนเป็นการฝ่าฝืนต่อมาตรา ๘ (๒)
ให้สารวัตรศึกษาแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรแก่บิดามารดา
หรือผู้ปกครอง ให้จัดส่งเด็กเข้าเรียนตามพระราชบัญญัติ

ถ้าบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่ปฏิบัติตามแจ้งความ ให้
สารวัตรศึกษารายงานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อนายอำเภอ

(๓) สอบสวนว่ามีเด็กรับใช้การงานอยู่ที่ใด ซึ่งไม่ได้
ไปเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา

ถ้าปรากฏว่าเด็กไม่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียนเพราะเหตุรับใช้
การงาน ให้สารวัตรศึกษาแจ้งความเป็นลายลักษณ์อักษรแก่
ผู้ใช้เด็กให้เด็กได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาภายใน
เวลาที่กำหนดไว้ในใบแจ้งความ

ถ้าผู้ใช้เด็กไม่ปฏิบัติตามแจ้งความ ให้สารวัตรศึกษา
รายงานเป็นลายลักษณ์อักษรต่อนายอำเภอ

หมวด ๓

วิธีพิจารณาและบทลงโทษ

มาตรา ๕๐ บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดไม่แจ้งความ
ตามรายการสำรวจเด็กตามมาตรา ๑๒ ผู้นั้นมีความผิดให้
ปรับไม่เกินสิบสองบาท

มาตรา ๕๑ บิดามารดาหรือผู้ปกครองคนใดไม่ส่งเด็ก
เข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาตามแจ้งความของนาย
อำเภอตามมาตรา ๑๔ หรือผู้ใช้เด็กคนใดไม่ปฏิบัติตามแจ้ง
ความของนายอำเภอตามมาตรา ๑๓ วรรค ๒ ผู้นั้นมีความผิด
ให้ปรับไม่เกินห้าสิบบาท

มาตรา ๕๒ บิดามารดาผู้ปกครองหรือผู้ใช้เด็กคนใด
ต้องโทษตามมาตรา ๕๑ แล้วยังขัดขืนอยู่อีก ผู้นั้นมีความผิด
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่วัน หรือปรับไม่เกินร้อยบาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ ถ้าบิดามารดา หรือผู้ปกครองคนใด แสดง
ให้เห็นเป็นที่พอใจแก่ศาลว่า การที่เด็กไม่ได้ไปเรียนอยู่
ในโรงเรียนประถมศึกษานั้นไม่ใช่เป็นความผิดของตน เพราะ
ได้ใช้ความพยายามอันสมควรทุกอย่างที่จะให้เด็กไปเรียนอยู่
ในโรงเรียนประถมศึกษาแล้ว จะเอาผิดแก่ผู้นั้นไม่ได้ ถ้า
พนักงานอัยการร้องขอ ศาลมีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงาน
ฝ่ายปกครองส่งเด็กไปไว้ในโรงเรียนฝึกอาชีพมีกำหนดเวลา
แต่ไม่ให้พ้นเวลาที่บังคับให้เรียนอยู่ในโรงเรียนตามพระราช
บัญญัตินี้

ในการพิจารณาคดีเช่นนั้น ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครอง
นำเด็กนั้นไปยังศาลด้วย

มาตรา ๕๔ ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางผู้ชำระบัญชีซึ่งกระทำ
การตามหน้าที่ ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ใน
ในกฎหมายลักษณะอาญามาตรา ๑๑๕

มาตรา ๕๕ การฟ้องร้องบุคคลผู้กระทำความผิดตาม
พระราชบัญญัตินี้ ให้ทำต่อเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ร้องขอ

หมวด ๘

การรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๕๖ ให้รัฐมนตรีมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตาม
พระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ตั้ง
พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดอัตราค่าธรรมเนียม และกิจการ
อื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว
ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(ตามมติคณะรัฐมนตรี)

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์

รัฐมนตรี